

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 408

Przestrzeń w nowych realiach gospodarczych

Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Piotr Hajduga
Małgorzata Rogowska

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl
Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-551-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Hanna Adamiczka, Bartosz Adamiczka: Analiza i ocena stanu obecnego oraz perspektywy rozwoju komunikacji miejskiej we Wrocławiu	11
Henryk Brandenburg, Michał Szkotnicki: Wpływ współfinansowania ze środków Unii Europejskiej na rentowność projektów publicznych	36
Patrycja Brańka: Identyfikacja procesów semiurbanizacji w strukturze przestrzennej województwa małopolskiego	50
Zofia Dolewka: Budżet partycypacyjny w teorii i w praktyce	62
Beata Zofia Filipiak: Strategia podatkowa władz samorządowych jako czynnik stymulujący rozwój lokalny.....	74
Dariusz Głuszczyk: Regionalny System Finansowania Działalności Innowacyjnej – ujęcie definicyjne i modelowe	85
Krystian Heffner: Oddziaływanie centrów handlowych na przekształcenia strefy zewnętrznej metropolii w województwie śląskim.....	95
Marian Kachniarz: Zmiana struktur czy instytucji? Poglądy na metody eliminacji dysfunkcji podziału terytorialnego	107
Piotr Krajewski, Aleksandra Jankowska: Wpływ utworzenia Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” na zagospodarowanie przestrzenne	117
Agnieszka Krześ: Konkurencyjność Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego – wybrane aspekty.....	128
Marian Maciejuk: Zróżnicowanie wykorzystania funduszy unijnych w jednostkach samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim w latach 2007–2013.....	139
Magdalena Mayer: Handel w mieście XXI wieku. Strefy handlu w małych miastach	148
Anna Mempel-Śnieżyk: Wyzwania współczesnych miast. Wrocław jako miasto kultury, nauki i innowacji.....	159
Marek Obrębalski: Dolnośląsko-czeska współpraca transgraniczna samorządu regionalnego.....	172
Jerzy Oleszek: Współczesna postać przestrzeni wiejskiej pogranicza polsko-czeskiego regionu Góry Złote/Rychlebske Hory – próba oceny	184
Zbigniew Piepiora, Jacek Potocki: Powódzie w historii miasta Kowary (Schmiedeberg).....	195
Małgorzata Pięta-Kanurska: Istota procesu gentryfikacji ze szczególnym uwzględnieniem roli klasy kreatywnej	206

Dorota Rynio: Makroregion Polski Zachodniej – tworzenie i zarządzanie złożonym podmiotem w warunkach gospodarki globalnej	216
Przemysław Sekuła: Budżet zadaniowy jako skuteczne narzędzie zarządzania w samorządzie.....	229
Małgorzata Twardzik: Nowoczesny handel w przestrzeni miast Aglomeracji Górnośląskiej	239
Kazimiera Wilk: Wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2006–2012 – wybrane zagadnienia.....	250
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Znaczenie bliskości dla występowania efektu synergii w powiązaniach funkcjonalnych jednostek przestrzennych	261

Summaries

Hanna Adamiczka, Bartosz Adamiczka: Public transport in Wrocław: analysis and assessment of the present situation with perspectives of development	11
Henryk Brandenburg, Michał Szkotnicki: The impact of co-financing from the European Union funds on the profitability of public projects	36
Patrycja Brańka: Semiurbanization processes identification in spatial structure of Malopolska.....	50
Zofia Dolewka: Participatory budgeting in theory and in practice.....	62
Beata Zofia Filipiak: Local tax strategy as a factor of stimulation of local development.....	74
Dariusz Głuszczuk: Regional System of Financing Innovation Activity – a model and a definitional approach	85
Krzystian Heffner: The impact of shopping malls on the transformations of the metropolitan outer zone in the Śląskie Voivodeship.....	95
Marian Kachniarz: Change of structures or institutions? Views on the methods of territorial division dysfunction elimination	107
Piotr Krajewski, Aleksandra Jankowska: The impact of Bystrzyca Valley Landscape Park creation on spatial development.....	117
Agnieszka Krześ: Competitiveness of Wrocław Metropolitan Area – chosen aspects.....	128
Marian Maciejuk: Differences in the use of the European Union funds of self-government units in Lower Silesia region in the period 2007–2013 ..	139
Magdalena Mayer: 21 st century town – evolution of market area.....	148
Anna Mempel-Śnieżyk: Challenges of modern cities. Wrocław as a city of culture, science and innovation.....	159
Marek Obrębalski: Lower Silesian-Czech cross-border co-operation of regional self-government	172

Jerzy Oleszek: Contemporary form of the village space of the Poland-Czech borderland of the region of the Złote Mountains/Rychlebskie Hory – attempt of the evaluation	184
Zbigniew Piepiora, Jacek Potocki: Floods in the history of Kowary (Schmiedeberg)	195
Malgorzata Pięta-Kanurska: The gentrification process with particular emphasis on the role of the creative class.....	206
Dorota Rynio: Poland’s West Macroregion – creating and control grouping area in global economy conditions	216
Przemysław Sekuła: Performance budgeting as an effective management tool in local government	229
Malgorzata Twardzik: Modern retail trade in the cities of Upper Silesian Agglomeration	239
Kazimiera Wilk: Budgetary expenditures of local government units in Poland over the years 2006–2012 – chosen aspects	250
Alicja Zakrzewska-Póltorak: Importance of proximity for a synergy effect in functional relationships between spatial units	261

Marian Maciejuk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: marian.maciejuk@ue.wroc.pl

**ZRÓŻNICOWANIE WYKORZYSTANIA
FUNDUSZY UNIJNYCH W JEDNOSTKACH
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM
W LATACH 2007–2013**

**DIFFERENCES IN THE USE OF THE EUROPEAN
UNION FUNDS OF SELF-GOVERNMENT UNITS
IN LOWER SILESIA REGION
IN THE PERIOD 2007–2013**

DOI: 10.15611/pn.2015.408.11

Streszczenie: W opracowaniu ukazano zróżnicowanie aktywności w pozyskiwaniu środków z budżetu Unii Europejskiej trzech szczebli jednostek samorządu terytorialnego Dolnego Śląska w latach 2007–2013. Ukazano strukturę środków unijnych w dochodach budżetowych poszczególnych jednostek samorządowych.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, budżet samorządowy, fundusze unijne.

Summary: The study presents differences of active involvement in obtaining means from the European Union budget by three levels of local authority units in Lower Silesia region, in the period of 2007–2013. The share of EU means was illustrated with reference to the overall budgetary revenues of particular self-governments.

Keywords: local authorities, local authorities' budgets, EU funds.

1. Wstęp

Każdy kończący się okres zasługuje na podsumowania i analizy. Formalnie zakończył się okres finansowy w Unii Europejskiej 2007–2013, ale rozpoczęte projekty będą kontynuowane aż do ich zakończenia i finansowego rozliczenia. Jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w minionym okresie uzyskały duże możliwości pozyskiwania środków z funduszy unijnych, które stały się znaczącym źródłem za-

silania ich budżetów. Środki pozyskane przez polskie samorzady z budżetu Unii Europejskiej zostają przeznaczone przede wszystkim na inwestycje infrastrukturalne. Inwestycje te zmirzają do wyrównywania różnic w zagospodarowaniu infrastrukturalnym pomiędzy poszczególnymi regionami. Jednakże w ostatnich latach coraz większego znaczenia nabierają wydatki na tzw. projekty miękkie związane z inwestycjami w kapitał ludzki.

Celem opracowania jest ukazanie zróżnicowania aktywności poszczególnych szczebli samorządowych w pozyskiwaniu unijnych funduszy jako źródła zasilania samorządowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim umownie nazwanym Dolnym Śląskiem.

Badania obejmują aktywność trzech szczebli samorządowych na Dolnym Śląsku, takich jak: samorządowe województwo, 26 powiatów ziemskich, 3 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu – od 1 stycznia 2013 r. 4 powiaty grodzkie, do tych miast dołączył z powrotem Wałbrzych) oraz wszystkie typy gmin: 33 gminy miejskie, 78 gmin wiejskich i 55 gmin miejsko-wiejskich. Zakres badań dotyczy pozyskiwania funduszy unijnych ze wszystkich programów funkcjonujących w okresie finansowania 2007–2013.

2. Programy operacyjne na lata 2007–2013

W ramach Narodowej Strategii Spójności dla Polski na lata 2007–2013 przyjęto następujące programy do realizacji [Narodowa Strategia Spójności...]:

- Program Infrastruktura i Środowisko.
- Program Kapitał Ludzki.
- Program Innowacyjna Gospodarka.
- Program Rozwój Polski Wschodniej.
- Program Pomoc Techniczna.
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.
- Regionalne Programy Operacyjne dla każdego województwa.

Jednostki samorządu terytorialnego mogły być beneficjentem każdego z wdrożonych programów, z tym że najczęściej korzystały z Regionalnych Programów Operacyjnych. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego (RPO WD) na lata 2007–2013 został oficjalnie zatwierdzony przez Komisję Europejską 4 września 2007 r. Program jest zarządzany na poziomie regionalnym, a Instytucją Zarządzającą RPO WD jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Jednocześnie realizacja części Priorytetu I *Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw* oraz część Priorytetu 5 *Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku* RPO WD została powierzona Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej.

Celem głównym RPO WD na lata 2007–2013 było „Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”.

W ramach RPO WD beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach następujących priorytetów:

- Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw – *Przedsiębiorstwa i innowacyjność*.
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego na Dolnym Śląsku – *Spółeczeństwo informacyjne*.
- Rozwój infrastruktury transportowej na Dolnym Śląsku – *Transport*.
- Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego Dolnego Śląska – *Środowisko i bezpieczeństwo ekologiczne*.
- Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku – *Energetyka*.
- Wykorzystanie i promocja potencjału turystycznego i kulturowego Dolnego Śląska – *Turystyka i kultura*.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku – *Edukacja*.
- Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku – *Zdrowie*.
- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska – *Miasta*.
- Pomoc techniczna.

Na realizację Programu dla Województwa Dolnośląskiego przeznaczono (po zwiększeniu alokacji o dodatkowe środki z Krajowej Rezerwy Wykonania i Dostawienia Technicznego) łącznie 1,5 mld euro, z czego 1,2 mld euro to środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), natomiast 0,2 mld euro to wkład krajowy oraz 0,1 mld euro – wkład prywatny. Strukturę podziału środków unijnych na poszczególne priorytety w województwie dolnośląskim ilustrują dane w tabeli 1.

Tabela 1. Struktura podziału środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013

Wyszczególnienie	Środki EFRR (w euro)	Struktura (w %)
1	2	3
RPO WD – ogółem	1 240 184 092	100,0
w tym:		
1. Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw	297 842 736	24,0
2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego na Dolnym Śląsku	97 051 591	7,8
3. Rozwój infrastruktury transportowej na Dolnym Śląsku	273 196 914	22,0
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego Dolnego Śląska	128 759 928	10,4
5. Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	36 394 347	2,9

Tabela 1, cd.

1	2	3
6. Wykorzystanie i promocja potencjału turystycznego i kulturowego Dolnego Śląska	108 479 487	8,7
7. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku	99 050 316	8,0
8. Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku	52 722 970	4,3
9. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska	107 160 013	8,6
10. Pomoc techniczna	39 525 790	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Regionalny Program Operacyjny...].

Z zestawienia w tab. 1 wyraźnie widać, że najwięcej środków przeznaczono na wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw, bo aż 24% wszystkich środków. Na drugim miejscu – 22% – jest rozbudowa infrastruktury transportowej, a na trzecim – 10,4% – poprawa stanu środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego Dolnego Śląska. Jednostki samorządu terytorialnego mogą starać się o dofinansowanie swoich projektów w zasadzie we wszystkich priorytetach RPO dla województwa dolnośląskiego.

3. Struktura i dynamika budżetów samorządowych

Wielkość budżetów poszczególnych typów jednostek samorządu terytorialnego określona jest z jednej strony charakterem i skalą realizowanych zadań, a z drugiej – źródłami zasilającymi, w tym aktywnością w pozyskiwaniu funduszy unijnych. Czynniki te decydują o udziale poszczególnych typów jednostek samorządu terytorialnego w ogólnej kwocie samorządowych budżetów. Strukturę i dynamikę budżetów samorządowych w jednostkach samorządowych Dolnego Śląska w latach 2007–2013 prezentują dane w tabeli 2.

W badanym okresie funkcjonowania samorządu terytorialnego na trzech poziomach podziału administracyjnego na Dolnym Śląsku budżety samorządowe we wszystkich jednostkach samorządowych systematycznie wzrastały średnio o 38,8%. Najszybszy wzrost, o 66,0%, wykazuje budżet województwa samorządowego. Niewątpliwie na wzrost dochodów budżetowych w samorządach ma wpływ pozyskiwanie środków z budżetu Unii Europejskiej.

Najwięcej środków budżetowych koncentruje się w samorządowych gminach, których dochody budżetowe stanowią blisko 50% ogółu dochodów budżetowych wszystkich jednostek samorządowych Dolnego Śląska. Razem gminy Dolnego Śląska z miastami na prawach powiatu koncentrują 76,4% ogółu dochodów budżetowych w 2013 r. Jest to pochodną skali zadań przypisanych samorządowym gminom,

Tabela 2. Struktura i dynamika dochodów budżetowych w jednostkach samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	2007	2010	2013	2013/2007 (w %)
OGÓLEM JST (w tys. zł)	10 698 118	12 782 621	14 853 935	138,8
w tym:				
województwo	979 792	1 013 293	1 626 439	166,0
powiaty*	1 411 748	1 905 105	1 881 676	133,3
miasta na prawach powiatu	3 295 840	3 829 407	4 868 100	147,7
gminy ogółem	5 010 738	6 034 816	6 477 720	129,3
w tym:				
– gminy miejskie*	1 919 105	2 182 662	2 135 723	111,3
– gminy wiejskie	1 342 601	1 664 863	1 884 830	140,4
– gminy miejsko-wiejskie	1 749 032	2 187 291	2 457 167	140,5

* bez miast na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie biuletynu z wykonania budżetów JST w województwie dolnośląskim (www.rio.wroclaw.pl).

związanych z zaspokojeniem podstawowych potrzeb komunalnych społeczności lokalnych. Samorządowe powiaty i samorządowe województwo realizują znacznie mniej zadań aniżeli samorządowe gminy.

4. Wartość i dynamika środków z budżetu Unii Europejskiej

O wysokości pozyskanych środków z budżetu Unii Europejskiej decyduje wiele czynników. Do najważniejszych należy zaliczyć aktywność władzy samorządowej w pozyskiwaniu funduszy unijnych. Są to pracochłonne i skomplikowane procedury zarówno w samym pozyskaniu, jak i rozliczeniu unijnych bezzwrotnych grantów. Wnioski aplikacyjne wymagają od urzędników samorządowych szerokiej wiedzy. Równie ważnym czynnikiem są potrzeby jednostek samorządowych zgodne z przyjętymi priorytetami Unii Europejskiej. Zróżnicowanie pozyskanych środków z budżetu Unii Europejskiej w jednostkach samorządowych Dolnego Śląska prezentują dane w tabeli 3.

Należy stwierdzić, że aktywność jednostek samorządu terytorialnego w pozyskiwaniu środków z budżetu Unii Europejskiej jest imponująca. Samorządy Dolnego Śląska pozyskały w latach 2007–2013 6,2 mld zł. Obserwuje się pewne załamanie pozyskiwanych środków unijnych notowane w początkowym okresie, zdecydowany przyrost w środkowym okresie i mniejszy w ostatnim, 2013 r. Jest to wynikiem wygasania realizowanych projektów z poprzedniego okresu finansowania na lata 2004–2006 i wdrażania projektów nowych, na okres finansowy 2007–2013, które w 2013 r. powoli zaczynają wygasać.

Tabela 3. Struktura i dynamika środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej w jednostkach samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	2007	2013	Razem 2007-2013	2013/2007 (w %)
OGÓLEM JST (w tys. zł)	589 827	1 108 139	6 202 645	187,9
w tym:				
województwo	126 597	459 098	2 266 662	362,6
powiaty*	57 042	63 445	431 569	111,2
miasta na prawach powiatu	196 423	333 452	1 614 877	169,8
gminy ogółem	209 765	252 144	1 889 537	120,2
w tym:				
– gminy miejskie*	93 734	97 468	700 051	104,0
– gminy wiejskie	58 742	69 910	540 770	119,0
– gminy miejsko-wiejskie	57 289	84 776	648 724	140,0

* bez miast na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie biuletynu z wykonania budżetów JST w województwie dolnośląskim (www.rio.wroclaw.pl).

Najwyższym, blisko 3,6-krotnym przyrostem wykazało się samorządowe województwo. Na drugim miejscu plasują się pod względem dynamiki miasta na prawach powiatu, blisko 70% przyrost, co jest wynikiem realizowanych ogromnych inwestycji infrastrukturalnych związanych z Euro 2012 we Wrocławiu.

Tabela 4. Struktura środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej w jednostkach samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	2007	2010	2013	Razem 2007-2013
OGÓLEM JST (w %)	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:				
województwo	21,5	21,2	41,4	36,5
powiaty*	9,7	10,4	5,7	7,0
miasta na prawach powiatu	33,2	17,7	30,1	26,0
gminy ogółem	35,6	50,7	22,8	30,5
w tym:				
– gminy miejskie*	15,9	18,2	8,8	11,3
– gminy wiejskie	10,0	16,6	6,3	8,7
– gminy miejsko-wiejskie	9,7	15,9	7,7	10,5

* bez miast na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie biuletynu z wykonania budżetów JST w województwie dolnośląskim (www.rio.wroclaw.pl).

Koncentrację środków w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku ilustrują dane w tabeli 4.

Koncentracja środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej w poszczególnych jednostkach samorządowych Dolnego Śląska w badanym okresie jest pochodną ich wartości i dynamiki. Obserwuje się wyraźną koncentrację unijnych środków budżetowych w województwie samorządowym, wynoszącą średnio w okresie 36,5%, ale sięgającą w 2009 r. nawet 73,1%. Wynika to z nowych priorytetów w nowym okresie budżetowania i należnej dla samorządowego województwa dotacji rozwojowej przeznaczonej na Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jednakże można postawić ostrożną tezę: *czy nie ma to związku z tym, że urząd marszałkowski jest podmiotem zarządzającym funduszami unijnymi i jednocześnie własnym beneficjentem?*

5. Unijne fundusze w budżetach samorządowych

Unijne fundusze w znaczący sposób zasilają budżety samorządowe. W tabeli 5 ukazano, jaki jest udział pozyskanych środków z budżetu Unii Europejskiej w budżetach ogółem w poszczególnych jednostkach samorządowych Dolnego Śląska w latach 2007-2013.

Tabela 5. Udział środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej w budżetach ogółem w jednostkach samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	2007	2010	2013	Razem 2007-2013
OGÓLEM JST (w %)	5,5	6,3	7,5	6,9
w tym:				
województwo	12,9	16,9	28,2	24,9
powiaty*	4,0	4,4	3,4	3,5
miasta na prawach powiatu	6,0	3,7	6,8	5,9
gminy ogółem	4,2	6,8	3,9	4,6
w tym:				
– gminy miejskie*	4,9	6,7	4,6	4,7
– gminy wiejskie	4,4	8,0	3,7	4,8
– gminy miejsko-wiejskie	3,3	5,8	3,5	4,3

* bez miast na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie biuletynu z wykonania budżetów JST w województwie dolnośląskim (www.rio.wroclaw.pl).

Należy stwierdzić, że środki z budżetu Unii Europejskiej są znaczącym źródłem zasilania budżetów samorządowych. Średnio w całym okresie stanowiły one 7% ogółu budżetów jednostek samorządowych. Najwyższym udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej charakteryzuje się województwo samorządowe – 24,9%, co

jest konsekwencją koncentracji pozyskanych funduszy unijnych. Wyraźnie więc wiadać, że budżet samorządowego województwa opiera się w znacznym stopniu na środkach pochodzących z Unii Europejskiej. W pozostałych jednostkach samorządowych występuje malejąca tendencja udziału funduszy unijnych w strukturze ich budżetów.

Zróżnicowana aktywność jednostek samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku w pozyskiwaniu unijnych funduszy powoduje zróżnicowany rozkład pomiędzy poszczególne szczeble samorządowe. Środki z budżetu Unii Europejskiej są przeznaczane na tzw. projekty miękkie, czyli nieinwestycyjne, i projekty twarde, inaczej inwestycyjne. Jednakże dane gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny ukazujące strukturę środków unijnych w jednostkach samorządowych dotyczą jedynie lat 2006–2009. Obowiązująca od 2010 r. ustawa o finansach publicznych wprowadziła nowy system przepływu środków europejskich, który je wyłącza z tzw. krajowego budżetu państwa i tworzy budżet środków europejskich przeznaczony do finansowania programów europejskich. Tym samym fundusze unijne giną w dotacji celowej i nie ma możliwości ich analizy na podstawie danych ze statystyki publicznej, a jedynie z imiennych sprawozdań budżetowych jednostek samorządowych. Według informacji Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu samorządy przeznaczają około 80% środków unijnych na inwestycje, co daje kwotę w analizowanym okresie blisko 5 mld zł. Samorządowe inwestycje na Dolnym Śląsku w sposób widoczny w ostatnich latach zmieniły przestrzeń publiczną, czyniąc ją bardziej atrakcyjną do zamieszkiwania i prowadzenia działalności gospodarczej.

6. Zakończenie

Przegląd danych ilustrujących unijne fundusze jako źródła zasilania samorządowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku, będących podsumowaniem okresu 2007–2013, prowadzi do następujących wniosków:

- Analizowany okres charakteryzuje się stałym wzrostem dochodów budżetowych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku – średnio o 38,8%, przy czym najwyższą dynamiką charakteryzuje się województwo samorządowe – 66%.
- Samorządy Dolnego Śląska pozyskały z budżetu Unii Europejskiej w latach 2007–2013 ponad 6 mld zł, liderem w pozyskiwaniu funduszy unijnych jest województwo samorządowe, które pozyskało w całym okresie 2,3 mld zł.
- Odnotowano wyraźną koncentrację pozyskanych środków z budżetu Unii Europejskiej w województwie samorządowym wynoszącą średnio 36,5% i sięgające 73,1% w 2009 r.
- Środki z budżetu Unii Europejskiej są znaczącym źródłem zasilania budżetów samorządowych – średnio około 7% w całym okresie; według tego kryterium liderem jest znowu województwo samorządowe, gdzie średnio w całym okresie

fundusze unijne stanowiły 24,9% dochodów budżetowych, a w 2009 r. ich poziom sięgnął 49,2%.

- Koncentracja pozyskanych środków unijnych w samorządowym województwie wynika z realizowanych priorytetów w okresie 2007–2013 przypisanych samorządowi województwa i należnej z tego tytułu dotacji rozwojowej. Jednakże autor badań stawia ostrożną tezę: Czy wysokość pozyskanych środków unijnych nie ma związku z faktem, że samorząd województwa zarządza ogromnymi funduszami w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego i jednocześnie jest beneficjentem samego siebie?
- Fundusze unijne w znaczący sposób przyczyniły się do poprawy zagospodarowania infrastrukturalnego Dolnego Śląska, czyniąc go bardziej atrakcyjnym do zamieszkiwania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Literatura

Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

Maciejuk M., 2013, *Fundusze unijne jako źródło zasilania budżetów jednostek samorządowych na Dolnym Śląsku*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 296, *Kryzys finansowy a programowanie rozwoju jednostek przestrzennych*, red. S. Korenik, A. Mempel-Śnieżyk, s. 205–214.

Narodowa Strategia Spójności na lata 2007–2013, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013, <http://rpo.dolnyslask.pl>.

Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz.U. 2003, nr 203, poz. 1966 ze zm.

Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240 ze zm.

Wykonanie budżetów w JST województwa dolnośląskiego za lata 2007–2013, www.rio.wroclaw.pl.